

Försäkringsskydd och rutiner händelse av skada i samband med praktisk arbetslivsorientering – ”prao-klausulen” m.m.

---

1. Försäkringsskydd för elever eller andra personer under yrkesutbildning, arbetsträning eller annan liknande verksamhet

1.1 Arbetsgivarens ansvar samt kommunens utökade åtagande enligt den s.k. ”prao-klausulen”

En arbetsgivare som tar emot elever eller andra personer under yrkesutbildning, arbetsträning eller liknande verksamhet har ett s.k. **principalansvar** för eleven/deltagaren (nedan kallad ”praktikanten”) enligt 3 kap. 1 § samt 6 kap. 5 § skadeståndslagen (1972:207). Principalansvaret innebär att arbetsgivaren svarar för skada som praktikanten orsakar t.ex. andra anställda eller tredje män (d.v.s. utomstående) inom ramen för praktiktjänstgöringen. Ansvaret grundar sig på arbetsgivarens möjlighet att leda och fördela arbetet samt dennes möjlighet till tillsyn och skadeförebyggande insatser på arbetsplatsen.

Arbetsgivaren har även ett **arbetsmiljörättsligt ansvar** för praktikanten under dennes vistelse på arbetsplatsen. Arbetsmiljön vid prao regleras av arbetsmiljölagen (1977:1160), arbetsmiljöförordningen (1977:1166) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter om minderåriga i arbetslivet (AFS 2012:03). Se även Arbetsmiljöverkets vägledning om minderårigas arbetsmiljö. Enligt arbetsmiljölagen likställs elever med arbetstagare både i skolan och då de befinner sig på en arbetsplats, även om de inte är anställda. Se kapitel 2–4 och 7–9 i arbetsmiljölagen. Under temat ”Så får ungdomar arbeta” på www.av.se finns mer information om vad som gäller vid praktik.

Arbetsgivarens ansvarsförsäkring inkluderar dennes principal- och arbetsmiljörättsliga ansvar och omfattar således skydd för skador som praktikanten orsakar eller orsakas i samband med sin praktiktjänstgöring.

Många arbetsgivare har emellertid som en förutsättning för beredande av praktikplats krävt ett **utökat åtagande** från kommunens sida, där kommunen övertar ansvaret för eventuella skador som praktikanten orsakar under praktiken.

I syfte att främja tillgången på praktikplatser har kommuner därför sedan många år åtagit sig att bekosta ett ansvarsskydd för skador som praktikanten vållar det mottagande företaget, dennes anställda eller tredje man. Kommunens åtagande i enlighet med den s.k. ”prao-klausulen” går utöver de krav som följer av gällande skadeståndsrätt.

Kommunens utökade åtagande täcks emellertid av kommunens ansvarsförsäkring enligt gällande standardvillkor, se nedan.

1.2 Kommunens ansvarsförsäkring

1.2.1 Vem försäkringen gäller för

Kommunens ansvarsförsäkring gäller för skolelev eller annan person i:

- yrkesutbildning eller praktik,
- arbetsträning,
- arbetsmarknadspolitiska åtgärder,
- arbetslivsorientering, samt
- annan liknande verksamhet där kommunen helt eller delvis anordnar, anvisar eller svarar för placeringen.

1.2.2 När försäkringen gäller

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet *under vistelse på arbetsplats* hos arbetsgivare enligt *skriftlig överenskommelse* mellan kommunen och arbetsgivare som tagit emot skolelever eller annan person enligt första stycket.

Observera att försäkringen förutsätter förekomsten av en skriftlig överenskommelse mellan kommunen och arbetsgivaren.

Observera även att försäkringen inte gäller för skador som praktikanten orsakar utanför den överenskomna praktiktiden, d.v.s. under praktikantens fritid. Om arbetsgivaren medger sådan närvaro har kommunen inget ansvar för eventuella skador som uppkommer under denna frivilliga tid.

1.2.3 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för, av skolelev eller annan person:

- orsakad *person- och sakskada*, oberoende av om vållande föreligger
- *förmögenhetsskada till följd av brott* som drabbar arbetsgivare eller hans anställda

Något krav på vållande (d.v.s. oaktsamhet eller uppsåt från elevens sida) uppställs inte. Det rör sig således om en form av strikt ansvar för person- och sakskador som praktikanten orsakar under vistelse på arbetsplatsen. Skador som praktikanten orsakar utanför nämnda tid omfattas dock inte av "praoklausulen" eller kommunens särskilda åtagande (se ovan).

Försäkringen omfattar även skadeståndsskyldighet enligt skadeståndslagen som åvilar arbetsgivaren för av skolelev eller annan person

- orsakad *person- eller sakskada*
- *förmögenhetsskada till följd av brott*

som drabbar annan skolelev eller annan person, eller när sådan skada drabbar tredje man.

1.2.4 Jämkningsgrunder

Vid *vållande hos arbetsgivaren* eller dennes anställda ska ersättningen jämkas eller bortfalla efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

Om arbetsgivaren t.ex. har brustit i sin tillsyn eller i sitt handledarskap reduceras således försäkringsersättningen.

1.2.5 Försäkringsbelopp och självrisker

För försäkringsbelopp och självrisk, se *försäkringsbrev*.

Observera att eventuella åtaganden gentemot mottagande arbetsgivare aldrig bör gå utöver den omfattning som framgår av kommunens vid var tid gällande ansvarsförsäkring.

1.3 Kommunens olycksfallsförsäkring

Kommunen har tecknat en kollektiv **olycksfallsförsäkring** till skydd för bl.a. barn och ungdomar inom kommunen enligt särskilt angivna kategorier. Försäkringen gäller för olycksfallsskada som drabbar barnet eller ungdomen genom en *plötslig, oförutsedd yttre händelse* och lämnar ersättning för bl.a. läkekostnader, medicinsk invaliditet, skadade kläder och glasögon, lyte och men och sveda och värk.

Försäkringen gäller antingen med *heltidsomfattning* (d.v.s. dygnet runt) eller under *verksamhetstid/skoltid* (d.v.s. under ordinarie tid som den försäkrade deltar i försäkrad verksamhet samt under färd till och från denna).

För fullständig information om försäkrade kategorier och försäkringsomfattning, vänligen se gällande olycksfallsbesked och försäkringsvillkor.

1.4 Kommunens tjänstereseförsäkring

Kommunen har tecknat en **tjänstereseförsäkring** som bl.a. omfattar *elever* och *praktikanter* under skolresor och praktik. Försäkringen gäller bl.a. för olycksfallsskador som inträffar under resan och lämnar ersättning för bl.a. sjukvårdskostnader, invaliditetsersättning p.g.a. olycksfall samt kristerapi.

För fullständig information om försäkringsomfattningen, vänligen se gällande försäkringsbrev och försäkringsvillkor.

2. Rutiner i händelse av skada

2.1 Allmänt

Skador i samband med yrkesutbildning, arbetsträning eller annan liknande verksamhet kan variera väsentligt i såväl händelseförlopp som omfattning och kan därmed aktualisera olika försäkringar och/eller ersättningsystem.

Nedan följer en översiktlig genomgång av hur dylika skador bör hanteras.

2.2 Skada som kan omfattas av olycksfalls- eller tjänstereseförsäkringen

I händelse av skada som kan omfattas av olycksfalls- eller tjänstereseförsäkringen ska anmälan göras till aktuellt försäkringsbolag. Kontakta kommunens försäkringsrådgivare för mer information om försäkrade kategorier och rutinerna för skadeanmälan.

Observera att det är praktikanten själv (eller dennes vårdnadshavare) som ansvarar för anmälan till olycksfallsförsäkringen.

2.3 Skada som kan omfattas av kommunens ansvarsförsäkring

I händelse av skada som orsakas av en praktikant under praktiktjänstgöring och där arbetsgivaren eller tredje man antingen aviserar kommande krav eller har riktat ersättningskrav gentemot kommunen ska detta anmälas in till kommunens ansvarsförsäkringsgivare *så snart som möjligt*, dock senast inom gällande preklusionsfrist (6 alternativt 12 månader i enlighet med försäkringsavtalet).

Ovanstående gäller även för det fall arbetsgivarens eller tredje mans egen försäkringsgivare har riktat ett återkrav (s.k. regresskrav) gentemot kommunen för skada som har ersatts via arbetsgivarens eller tredje mans försäkring.

Anmälan av inkomna (eller aviserade) ersättningsanspråk görs enligt kommunens normala rutiner för detta.

Det åligger kommunens försäkringsgivare att på sedvanligt sätt utreda och behandla ärendet. Kommunen är skyldig att bistå försäkringsgivaren med uppgifter som t.ex. skriftliga avtal rörande placeringen samt beskrivning av händelseförlopp m.m.

Observera att den skadelidande är skyldig att visa att hen har lidit en skada samt att styrka denna genom verifikationer (t.ex. kvitton, fakturor, offerter, bilder eller dylikt underlag). Kommunen bör därför uppmana den skadelidande att inkomma med skriftliga anspråk med beskrivning av händelseförloppet, skadans omfattning samt varför den skadelidande anser att kommunen är ansvarig för skadan.

2.3.1 Hantering av eventuella frågor från den mottagande arbetsgivaren

Med hänsyn till arbetsgivarens principalansvar och förekomsten av försäkringsskydd bör arbetsgivaren uppmanas att anmäla in skadan på sin ansvarsförsäkring i första hand. Vid skada på arbetsgivarens egendom bör arbetsgivaren uppmanas att anmäla in skadan på sin egendomsförsäkring för hantering.

I händelse av eventuella frågor från det mottagande företaget bör kommunen enbart hänvisa till att kommunens försäkringsgivare ansvarar för skaderegleringen.

Observera att kommunen inte bör uttala sig i ansvarsfrågan eller göra några åtaganden eller garantiuttalanden gentemot arbetsgivaren innan kommunens försäkringsgivare har handlagt skadan.

2.3.2 Hantering av eventuella frågor från den skadelidande (om annan än arbetsgivaren)

I händelse av eventuella frågor från den skadelidande bör kommunen enbart hänvisa till att kommunens försäkringsgivare ansvarar för skaderegleringen.

Observera att kommunen inte bör uttala sig i ansvarsfrågan eller göra några åtaganden eller garantiuttalanden gentemot skadelidande innan kommunens försäkringsgivare har handlagt skadan.

2.3.3 Skador understigande självrisk

För det fall ersättningskravet eller skadekostnaden understiger gällande självrisk på kommunens försäkring gäller följande.

Personskador ska alldeles oavsett kravets storlek anmälas in till kommunens ansvarsförsäkring. Kommunens ansvarsförsäkring omfattar nämligen skadereglering av personskador under självrisk utan extra kostnad.

Vid övriga skador understigande självrisk bör kommunen anmäla detta internt enligt de normala rutinerna för detta. Söderberg & Partners kan vid behov bistå kommunen med hanteringen av dylika ärenden.

2.4 Några praktiska skadeexempel

2.4.1 En praktikant skadar sig på väg till eller från arbetsplatsen/praktikplatsen

Vid skador som inträffar på väg till eller från arbetsplatsen/praktikplatsen kan kommunens olycksfallsförsäkring erbjuda skydd förutsatt att skadan har uppkommit genom ett olycksfall (se beskrivning ovan) och att praktikanten ingår i någon av de försäkrade kategorierna.

Vid skador som inträffar vid resa till eller från arbetsplatsen kan även kommunens tjänstereseförsäkring erbjuda skydd förutsatt att kriterierna för tjänsteresa är uppfyllda.

Om skadan har inträffat till följd av trafik omfattas lämnas ersättning via fordonets trafikförsäkring.

2.4.2 En praktikant skadar sig på arbetsplatsen/praktikplatsen

Vid skador som inträffar på arbetsplatsen/praktikplatsen kan kommunens olycksfallsförsäkring erbjuda skydd förutsatt att skadan har uppkommit genom ett olycksfall (se beskrivning ovan) och att praktikanten ingår i någon av de försäkrade kategorierna.

Beroende på hur skadan har inträffat kan även arbetsgivarens arbetsmiljöansvar aktualiseras om det visar sig att arbetsgivaren har brustit i efterlevnaden av arbetsmiljölagstiftningen.

2.4.3 En praktikant skadar någon annan (personskada) alternativt någons egendom (sakskada) på arbetsplatsen/praktikplatsen

Om praktikanten skadar någon annan på arbetsplatsen/praktikplatsen kan såväl arbetsgivarens som kommunens ansvarsförsäkring aktualiseras vid eventuella ersättningsanspråk från den skadelidande. Kommunens ansvarsförsäkring gäller för krav från såväl arbetsgivaren som tredje man.

Observera att arbetsgivaren bör uppmanas att först och främst kontakta sitt eget försäkringsbolag. Vid skada på arbetsgivarens egendom bör arbetsgivarens egen egendomsförsäkring gälla i första hand.

Kom ihåg att anmälan samtidigt bör göras till kommunens försäkringsgivare så snart som möjligt för att inte försätta preklusionsfristen i försäkringsavtalet.

Detta PM har upprättats av,

Veronica Nybacka
Söderberg & Partners